

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים

פרשת ויצא תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 407

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

בתפלה – הזמן הוא לפני הזמן

ישנם אנשים המשתבחים בהגעתם לתפלה 'בזמן'. הם מגיעים לבית הכנסת מתנשמים ומתנשפים בסמוך לתחלת התפלה ובטוחים שאין זריזים מהם. אלא שהם שוכחים כי חכמים הדגישו ואמרו (פסחים ד א): "זריזין מקדימין למצוות" - 'זריז' הוא מי שמקדים, ולא מי שמוגיע בזמן.

הקדמה לתפלה היא כפשוטה - להתניב בבית הכנסת כמה דקות לפני תחלת התפלה. כמה דקות במשגים של תפלה, הן זמן עצום שקובע את איכות התפלה, וממילא גם משפיע על אופן קבלתה.

ואכן, כל מי שזכה להרגיל את עצמו להגיע לבית הכנסת כעשר דקות לפני תחלת התפלה, ימצא עצמו מתבונן בפליאה ובהשתוממות על אלו המגיעים בדיוק 'בזמן'. אפשר להמליץ על כך את ברפת: "להבחין בין יום ובין לילה" - ההבדל בין תפלתו של מי שהקדים לבוא לפני תחלת התפלה לבין תפלתו של מי שהגיע 'בזמן' הוא הבדל של "יום ולילה".

כל אדם, שנובעת לו פגישה עם אדם חשוב, לא יגיע בדיוק בזמן אלא יקדים להגיע אליה. ואם בפגישה עם בשר ודם כך, על אחת כמה וכמה בפגישה עם מלך המלכים... ההקדמה לתפלה היא חובה למי שמאמין שהוא עומד לדבר בשעת התפלה עם מלך המלכים, הקדוש ברוך הוא.

עלינו להבין ולהפנים כי למעשה תחלת התפלה היא לכל הפחות עשר דקות לפני הזמן שנוקבע בבית הכנסת לתחלת התפלה. כאשר האדם מגיע בזמן שנוקבע לתפלה, הרי שהוא אחר לתפלה.

שבת שלום ומברך,

ר' אריאל שניידר

תפלת ערבית מחזקת כ'משכון'

"ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש" (כח יא) באחד משעוריו הקבועים בחמש רש"י, אמר הרבי בעל השפע חיים מצאנז-קלויזנבורג:

בשם ה'בעל שם טוב' הובא, כי אדם הנוסע ממקום למקום לא יתפלל בדרך אלא ימתין מלהתפלל עד שיגיע למקום שבו הוא מתעתד ללון. הנהגה זו היא סגולה ושמירה בעבורו שיגיע למחוז פצו לשלום. נתן להביא סוף להנהגה זו מהפסוק שלפנינו: "ויפגע במקום" - יעקב התפלל תפלת ערבית (ברכות כו ב), "וילן שם" - במקום שבו הוא לן (הליכות חיים סדר היום עמ' רצד)

השראת השכינה תלויה באנכי

"וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי" (כח טז)

דרש רבי בנימין לוי תלמיד הנצי"ב ואב"ד ויזמה שברוסיה:

בהיותו בהר המוריה - מקום תפלת אבותיו, התגלה ליעקב אבינו שבדומה לבית המקדש כך גם במקדש מעט - השראת השכינה תלויה בהתנהגות האדם בבית ה'. לפיכך על אף טבעו של האדם להיות שקוע בגשמיות בבחינת 'סלם מצב ארצה', בהיותו בבית הכנסת עליו להתנתק מעניני הגשמיות ולהתפלל בטהרת הלב בבחינת: "וראשו מגיע השמימה", ועל ידי כך תשרה השכינה בבית הכנסת.

לפיכך בעת שהקץ יעקב משנתו קרא ואמר: אמנם ידעתי ש"יש ה' במקום הזה" - מצד קדשת המקום, ואולם: "ואנכי" - את העבדה שהשראת השכינה תלויה אף באופן תפלתו של האדם עצמו, זאת "לא ידעתי" (חמש דות').

להקדים 'יראה' למורא

"ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה

כי אם בית אלקים וזה שער השמים" (כח ז)

דרש רבי בנימין המגיד מזאלאיץ:

יש האומרים בכניסתם לבית הכנסת את הפסוק: "מה נורא המקום הזה...", אולם שלא כמו יעקב אבינו שעליו נאמר: "ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה", הם אינם חשים יראה מפני קדשת בית הכנסת לפני שמוציאים פסוק זה מפיהם ואף לא לאחר אמירתו. מפני שהם אינם חושבים כלל על משמעות הפסוק שהוציאו מפיהם (תורי זקב').

תפלת ערבית מישלימה למאה ברכות

"ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש" (כח

יא)

"ויפגע... ורבתינו (ברכות כו ב) פרשו לשון תפלה... למדנו שתלן תפלת ערבית" (רש"י).

נחלקו חכמים (ברכות כו ב) בענין תפלת ערבית - האם היא נתקנה כחובה כיתר התפלות או שמלכתחלה נתקנה כתפלת רשות. הרמב"ם (תפלה א ו ט ט) פסק כדעת הסובר שתפלת ערבית רשות וכתב כי לפיכך אין שליח הצבור חוזר עליה בקול רם. אולם הוסף שאף על פי שמעקר הדין 'תפלת ערבית רשות', הרי כבר קבלו כל ישראל אותה עליהם כחובה גמורה.

תמה ה'כלבו' (סי' ח): אף אם תפלת ערבית רשות, כיון שברכות תפלת ערבית הן חלק ממאה ברכות שחייב אדם לברך מדי יום (ראה רמב"ם שם ז יז), אם כן חובה היא להתפלל ערבית מדין 'מאה ברכות'?

מבאר רבי יוסף ענגיל: את מכסת מאה הברכות יכול אדם להשלים בברכות אחרות, דגמת ברכות הנהגין. ולכן אין תפלת ערבית חובה אף מדין 'מאה ברכות'. אכן מי שלא ישלים את מכסת מאה הברכות ללא תפלת ערבית, חייב להתפלל ערבית כדי להשלימו. אך במקרה זה חובתו נובעת מצד הלכות ברכות ולא מצד הלכות תפלה (גליוני הש"ס ברכות כו ב).

חמישה יהודים ש'נחתו' משמים

בטירול האוסטרי. כאשר סוף סוף הגעתי לבית המלון, אחזו כבר באמצע תפלת מנחה.

המחשבה כי עלי לקבל את הדין ובלית ברירה להתפלל שלא במנון גרמה לי צער גדול. הרהרתי לעצמי על כך שבאזור ההוא השקיעה מאחרת ונותרה עוד כשעה עד השקיעה, ולכן כדאי שאמתין עוד קמעא. ומי יודע, אולי לבסוף יתאסף מנון במלון.

געמדתי בפתח בית המלון ושאלתי כל יהודי שנקרה בדרכי האם התפלל מנחה. מרבית באי המקום השיבו שכבר התפללו, אולם אט אט, לאחר כשלושת רבעי שעה, הצלחתי לקבץ מבין העוברים והשבים ארבעה יהודים שעדיין לא התפללו.

הבטתי בשעוני. נותרו כעשרים דקות בלבד עד השקיעה, ואנו מנינו רק מחצית מנון. יתר אורחי המלון סעדו את לבם בארוחת הערב שהגשה באותה השעה. בדרך הטבע לא אמורים היו להגיע למקום יהודים נוספים, אולם סרבתי להתיאש. האמנתי בכל לבי במאמר הקדוש ברוך הוא: 'פתחו לי פתח כחדו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם'. המשכתי להמתין כשבלבי תפלה לה' שיצליח דרכי ומלא את משאלת לבי ורצוני.

ואז, כמו משום מקום, הופיע מעקול הכביש טנדר קטן ועצר בחריקת בלמים בפתח המלון. הטנדר היה נהוג בידי אחד מעובדי המטבח היהודיים.

'האם התפללתם מנחה?' שאלתי, 'לא! היתה התשובה.

'וכמה אתם?' הוספתי לשאל בנשימה עצורה, 'חמשה', השיב האיש, וכלנו פוצנו בקריאות שמחה. ולא בכדי, הן ראינו בחוש הארת פנים שמיימת.

חמשת היהודים שהופיעו כמו משמים השלימו לנו מנון, ואני זכיתי שלא לעבר על קבלתי להקפיד על תפלה במנון.

רגשה אותי במיוחד בקשתו של אחד היהודים שהמתין אתי לפני התחלת התפלה הוא פנה אל הנוכחים ואמר: 'אמנם יתכן שאנו מאחרים לארוחת הערב, אבל אנא, בל יגרם לנו הדבר למהר בתפלה. הבה נתפלל מלה במלה פראוי'. ואני בלבי חשבתתי: תפלה שחפינו לה כמעט שעה מתוך אמונה - כיצד שיך למהר בה?

ומחר אחר מנון לתפלה. לעתים היה זה אף בשעות הקטנות של הלילה. וכאן אני רואה לעצמי חובה לציין בהתפעמות כי אגב שוטטותי בין בתי הכנסת בשעות לא שעות, זכיתי לראות יהודים רבים שמראם החיצוני משרך רחוק מתורה ומצוות, אף פנימיותם בוערת באהבת הבורא יתברך. וכך, גם בסיוס יום עבודה מפרך, הם מכתתים רגליהם כדי להתפלל ערבית במנון.

עם סיום אחד עשר החדשים בקשתי שלא לרדת מהדרגה הרוחנית שזכיתי לה. לשם כך קבלתי על עצמי מכאן ואילך לעשות כל מאמץ להמשיך ולהתפלל כל תפלה, בכל זמן ובכל מצב, במנון. חשבתתי שאצליח לקום את הקבלה בלא קושי מיוחד. שהרי מדי בקר אני מטפח קום לתפלת שחרית במנון קבוע הנפתח באמירת ברכות השחר בחרותא, ואף את תפלות מנחה וערבית אני מתפלל בבית כנסת קבוע. וגם במקרים שאני נאלץ לשנות את סדרי יומי, ובפרט בימים שבהם אני צריך לצאת מהעיר, אוכל לדאוג שתפלותי תתקיימה במנון באחד מאלפי בתי הכנסת המתנוססים לתפארה בארץ הקודש.

האתגר הראשון שעמד בפני היה כאשר בימי בין הזמנים, הצרכתי מטעמי בריאות לנסע לחפשה באוסטריה; מלבד שהקפדתי, פמוכו, להזמין את החפשה בבית מלון יהודי כשר למהדרין שמתקיימים בו מניני תפלות כסדרם, אף בקשתי מסוכן הנסיעות שיתאים לי את הטיסה לזמן שיאפשר לי להתפלל שחרית במנון לפני ההמראה, ומנחה במנון לאחר הנחיתה, וכך גם את הטיסה חזר. אף במהלך ימי המנוחה הקפדתי לשוב מדי יום למלון לכל הפחות חצי שעה לפני השעה שבע וחצי בערב - שעת תפלת מנחה בבית הכנסת של המלון - כדי שחלילה לא אחמיץ תפלה במנון.

אלא שאתרע מזלי, ובאחד הימים, לאחר שיצאתי ברכבי השכור לאגם באזור, טעיתי בדרכי ונכנסתי למנהרה ארכה - כעשרים קילומטר ארכה - שאין בה אפשרות חזר. כאשר סוף סוף יצאתי ממנה, מצאתי עצמי באזור מרחק לחלוטין מאזור בית המלון.

תקון הטעות עלה לי בסיבוב ארוך ומגע שנאלצתי לבצע בין הכבישים המתפתלים

מהספור הנפלא שלפנינו נתן ללמד על ההשגחה הפרטית המפלאה שזוכים לה אלו המוסרים נפשם לקיום מצוה בכל מחיר. ספור זה שלח אלינו בעל המעשה, אחד המיוחד מותיקי 'בני אמונים' בארץ ובעולם. הרי מכתבו לפניכם:

"אבי עליו השלום נפטר לפני למעלה משנה. כבו נאמן לאביו שבשמים וכבו מכבד לאב שזה עתה עלה למרום אל אביו שבשמים, במשך אחד עשר החדשים שלאחר פטירתו הקפדתי בכל מאודי שלא

אלא שאתרע מזלי, ובאחד הימים, לאחר שיצאתי ברכבי השכור לאגם באזור, טעיתי בדרכי ונכנסתי למנהרה ארוכה - כעשרים קילומטר ארוכה - שאין בה אפשרות חזר.

אגם אנונזי - אוסטריה

להחמיץ ולו תפלה אחת לפני העמוד. ואף בימי חג ומועד שבהם נהגו שאין האבל מתפלל לפני העמוד, הקפדתי להתפלל כל תפלה בצבור, מתחלטה ועד סופה, כדי לומר קדיש יתום כהלכה. ואל יהי הדבר קל בעיניכם, שהרי היה זה בתקופת 'קורונה' שבה השתבשו כל סדרי בתי הכנסת. אולם בחסד השם עלי, בסיוס אחד עשר החדשים יכלתי לספם בספוק כי זכיתי שלא להחסיר ולו תפלה אחת במנון לעלוי נשמת אבי זצ"ל.

הנהגה זו עלתה לי לעתים במאמץ רב. במהלך השנה מצאתי עצמי לא פעם ולא פעמים מכתת רגלי מבית כנסת לבית כנסת

בְּרַכַּת 'יִשְׁתַּבַּח'

מִבְּנֵה הַבְּרָכָה

הַתּוֹסֵפוֹת (בְּרָכוֹת מו א ד"ה כָּל הַבְּרָכוֹת) כְּתוּבוֹ שֶׁבְּרָכָה זוֹ אֵינָה פּוֹתַחַת בְּבְרוּךְ כְּכֹל הַבְּרָכוֹת הָאֲרוֹכוֹת, לְפִי שֶׁהִיא נִחְשָׁבֶת כְּבְּרָכָה הַסְּמוּכָה לַחֲבֵרְתָּהּ, הֵלֵא הִיא בְּרַכַּת 'בְּרוּךְ שְׂאֵמֶר' הַנֶּאֱמָרֶת לְפָנֵי פְּסוּקֵי דְזִמְרָה. פְּסוּקֵי דְזִמְרָה שְׂבָאֲמָצֵעַ אֵינָם נִחְשָׁבִים הֶפְסֵק לְעִנְיָן זֶה.

אוּלָּם רַבֵּי אֲשֶׁר מְלוּנִיל סוֹבֵר שֶׁאֵף בְּרָכָה זוֹ פּוֹתַחַת בְּבְרוּךְ, שֶׁכֵּן חֲלָקָה הֵרְאִישׁוּ, מִ'יִשְׁתַּבַּח' וְעַד 'בְּרוּךְ', אֵינּוּ אֵלֶּא הַקְּדָמָה לַבְּרָכָה וְאֵלוֹ הַבְּרָכָה עֲצָמָה מִתְחִילָה בְּחֲלָקָה הַשְּׁנִי בְּמַלְיָם: "בְּרוּךְ אַתָּה ה'" (סֵפֶר הַמִּנְהַגוֹת דָּף ד ט א).

מְקוֹד הַבְּרָכָה

אֵף כִּי בְּרַכַּת 'יִשְׁתַּבַּח' הַחוֹתֶמֶת אֶת 'פְּסוּקֵי דְזִמְרָה' אֵינָה מְזַכֶּרֶת בְּתַלְמוּדִים שְׁלִפְנֵינוּ, בְּסִדּוֹר חֲסִידֵי אֲשֶׁכְּנֹז' (עִמ' עה) מוֹבָא שְׂרַפְנָן סוֹבְרָאֵי תַקְנֵנוּ לְאוֹמְרָה מְדֵי יוֹם. וּבְטוֹר (או"ח סי' נא) הֵבִיא שֶׁכְּבֵר הַזְּכָרָה בְּרָכָה זוֹ בִּירוּשָׁלַיִם [אָף בְּגֵרֶסֶת הִירוּשָׁלַיִם שְׁלִפְנֵינוּ אֵינָה, רְאֵה הַג' מַהֲר"י חִיּוֹת מְגַלֶּה יב ב]. אֵף הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ (תְּרוּמָה קִלְב א) מְזַכֵּר בְּרָכָה זוֹ, דִּן בְּתַכְנֵה וּמִסְבִּיר אֶת מִשְׁמְעוּתָהּ הָעִמְקָה עַל פִּי תוֹרַת הַנְּסֻתָר.

מִי חֵבֵר בְּרָכָה זוֹ?

בַּיּוֹם שֶׁעֵלָה שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ לְשִׁבְתָּה עַל הַכֶּסֶף הַמְּפָאָר אֲשֶׁר "לֹא נִעֲשֶׂה כֵּן לְכָל מַמְלָכוֹת" (מְלָכִים א' י ט), בָּאוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְרֵאוֹת זֹאת. כְּשָׂרְאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת רַב פָּאָרוּ וְשִׁכְלוּלוֹ שֶׁל הַכֶּסֶף הַחֲלוּ לְפָאָר וּלְשִׁבַּח אֶת חֲכַמַת הַמֶּלֶךְ. שָׁמַע זֹאת שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ וְשָׂאֵל אוֹתָם, הֲאֵם עוֹלָה עַל דַּעְתָּם שֶׁיֵּשׁ לְהֵלֵל אוֹתוֹ עַל מְלָאכַת הַכֶּסֶף, הֵלֵא הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ הוּא הַנּוֹתֵן לְאָדָם דַּעַת וְרַק אוֹתוֹ יֵשׁ לְשִׁבַּח וּלְהֵלֵל. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עִמְדָה שְׁלֵמָה וְחֵבֵר אֶת בְּרַכַּת 'יִשְׁתַּבַּח' וְאֵף רְמִזָּה אֶת שְׁמוֹ בְּתַחֲלַת הַבְּרָכָה, שֶׁכֵּן רָאִישֵׁי הַתְּבוֹת: "שְׂמִיךְ לְעַד מְלַכְנּוּ הָאֵלֵל" הֵם 'שְׁלֵמָה'. (פְּרוּשׁ סִדּוֹר הַתְּפִלָּה לְרוֹקַח' שָׁם).

דַּעָה נוֹסֶפֶת בְּעִנְיָן הַבִּיא רַבֵּי יִחְיָא צְלָאח מַחֲכָמֵי תִימָן, שֶׁמִּשֶׁה רַבְּנֵנוּ חֵבֵר בְּרָכָה זוֹ. בְּעַת שְׂבָאָה פְּרַעָה כְּבוֹד שְׁמִים בְּאוֹמְרוֹ (שְׁמוֹת ה' ב): "מִי ה' אֲשֶׁר אֲשִׁמַּע בְּקוֹלוֹ", מִיָּד עִמְדָה מִשֶׁה וְאָמַר "יִשְׁתַּבַּח שְׂמִיךְ לְעַד..." וּלְפִי שֶׁבְּרָכָה זוֹ נִתְקַנָּה כְּנֶגֶד דְּבָרֵי הַגְּדוּף שֶׁל פְּרַעָה שֶׁנִּפְתַּחוּ בְּמַלְכָה "מִי", רְמִזָּה זֹאת מִשֶׁה בְּנִסְחַ הַבְּרָכָה. שֶׁכֵּן אִם נִצְרַף יַחַד אֶת אוֹתֵי הַפְּתִיחָה ["יִשְׁתַּבַּח"] וְהַסִּיּוֹם ['עוֹלָמִים'], נִקְבַּל אֶת הַמְּלָכָה "מִי" ('עֵץ חַיִּים' בְּרַכַּת 'יִשְׁתַּבַּח').

מַהוּת הַבְּרָכָה

בְּרָכָה זוֹ נִתְקַנָּה כְּבְּרָכָה הַחוֹתֶמֶת אֶת שְׂבַחֵי 'פְּסוּקֵי דְזִמְרָה', כְּעֵין הַבְּרָכָה הַחוֹתֶמֶת אֶת סֵדֶר הַהֵלֵל ('אֲרוֹחוֹת חַיִּים' שָׁם כ"א). הַמְּלִים "יִשְׁתַּבַּח שְׂמִיךְ" הַפּוֹתַחוֹת בְּרָכָה זוֹ, מְתִיחִסוֹת לְפָסוּק 'פְּסוּקֵי דְזִמְרָה' (זְכָרְיָה יד ט) - "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד".

בְּחֲלָקָה הֵרְאִישׁוּ שֶׁל הַבְּרָכָה מְזַכֵּרִים חֲמֵשׁ עֲשָׂרָה לְשׁוֹנוֹת שֶׁל שְׂבַח - מִ'שִׁיר וְשִׁבְחָה' וְעַד "בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת", כְּנֶגֶד חֲמֵשׁ עֲשָׂרָה תְּבוֹת שֶׁבְּבְרַכַּת כְּהִנִּים וְכְנֶגֶד חֲמֵשׁ עֲשָׂר מְזַמְרֵי 'שִׁיר הַמַּעֲלוֹת' (פְּרוּשׁ סִדּוֹר הַתְּפִלָּה לְרוֹקַח' ח"א ע"מ רלג). אוּלָּם בְּזֶהר הַקְּדוּשׁ (תְּרוּמָה קִלְב א) מוֹבָא שֶׁיֵּשׁ בְּחֲלִיק זֶה שְׁלוּשֵׁה עֲשָׂר שְׂבַחִים בְּלִבְד כְּנֶגֶד י"ג מִדּוֹת הַרְחֻמִּים, לְפִי שֶׁהַמְּלִים "בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת" שִׁיכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ הַבְּרָכָה, וְאֵינָן כְּלוּלוֹת בְּכֹלל הַשְּׂבַחוֹת.

עוֹד כְּתַב הַרוֹקַח (שָׁם) שֶׁיֵּשׁ בְּבְרָכָה זוֹ נ"ג תְּבוֹת כְּנֶגֶד נ"ג פְּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל כֵּן הָאוֹמֵר אוֹתָהּ בְּכוֹנָה - 'כְּאֵלוֹ קָיָם חֲמֵשׁ חֲמִשֵׁי תוֹרָה'.

בְּנֵי אֲמוּנָה

'אֲמוּנָה' - אֶמֶת שְׂרַק אֶת ה' לְבַדּוֹ יֵשׁ לְשִׁבַּח וּלְהֵלֵל, וְאֲנִי מְאֲמִין בְּכֶךָ.

אַחַת שְׂאֵלָתִי

שְׂאֵלָה בְּהִלְכוֹת בְּרָכוֹת וְאֲמוּנָה

בֵּין הַפּוֹתְרִים יִגְרַל ש"ס
עַז וְהִדָּר מִתְמִידִים.
הַהִגְרָלָה תִּתְקַּים מְדִי
שְׁבוּעַת בַּיּוֹם חֲמִשִּׁי
שְׁלֹאחַר הוֹפְעַת הָעֵלוֹן.
הַתְּשׁוּבָה וְשֵׁם הַזְּכָרָה
פְּרָסְמוֹ אִי"ה בְּעֵלוֹן
פְּרִשְׁתָּ וּיִשָּׁב.

הַמְּתַפְּלֵל בְּצַבּוֹר וּמִסִּים
'יִשְׁתַּבַּח' אוֹ 'בְּרוּךְ שְׂאֵמֶר' בְּיַחַד
עִם הַחֲזָן, הֲאֵם יַעֲנֶה אֲמוּנָה אַחַר
בְּרַכַּת הַחֲזָן? מַדּוּעַ?

וְכַאֲשֶׁר תִּקּוּם מִן הַסֵּפֶר, תִּחַפֵּשׂ בְּאֲשֶׁר לְמַדְתָּ אִם יֵשׁ בּוֹ דְבָר אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְמוֹ

תְּשׁוּבוֹת נִתְּנוּ לְשִׁלְחַ לְפָקֶס
שְׂמִסְפָּרוֹ 08-9746102
אוֹ לְכַתְּבַת הַמַּיִל: 9139191@gmail.com

שחר אבקשר

פנינים על מעלת השפמת הבקר

כל תפלה – פגישה עם המלך

רבי שלמה זלמן אויערבאך היה אומר שעל האדם להקדים לבוא לבית הכנסת עשר דקות לפני התפלה, וכך היה מטעים: הן אף אדם לא יהיו לבוא ברגע האחרון לפגישה שנקבעה לו עם המלך ובדאי שלא יעז לאחר אליה, קל וחמר לפגישה עם מלך מלכי המלכים. ואכן, אדם המקדים לבוא לתפלה מחדיר בלבו את ההרגשה שכל תפלה שהוא מתפלל היא ממש כפגישה עם מלך מלכי המלכים ('שלמי שמחה' ח"א עמ' רכא).

המקדימים לתפלה – קרובים יותר

דבר ידוע הוא כי ההשתתפות בשמחת הזולת תלויה בדרגת קרבתו של המשתתף לבעל השמחה. בני המשפחה הקרובים ביותר מקדימים לבוא ומאחרים לצאת, ואלו הרחוקים יותר מאחרים לבוא וממהרים לצאת. אף קרבתו של האדם לבוראו נמדדת באמצעות יחסו לזמן התפלה; ככל שאדם מקדים לבוא לבית הכנסת ומאחר לצאת ממונו, מראה הוא עד כמה קרוב וקשור הוא לבוראו ('תגבר פאר' פרק ט אות ה).

ההקדמה לתפלה מקרבת לתפלה

רבי בנימין רבינוביץ מדיני ירושלים היה רגיל לומר:

כאשר מגיעים לתפלה 'בדיק בזמן', בלתי אפשרי לכוון בה פראוי. רק מי שמגיע כמה דקות לפני תחלת התפלה, ובכך מכין את עצמו לקראתה פראוי, יחוש קשר ושכיחות אליה. מתוך כך יוכל לאומרה בכונה בנדרש (טיב התורה' קדושים).

חמש דקות המחוללות פלאים

מעשה בקבוצת אברכים בני עליה שהתכנסו ודנו ביניהם במה פדאי להם להתחזק בענין התפלה. פיון שכל אחד מהם הציע רעיון שונה שיסייע להם להתפלל טוב יותר, החליטו להועץ במשגיח הנודע רבי שלמה וולבה. המשגיח סכם את דיונם על אתר ואמר: "העצה הטובה ביותר למי שרוצה להתפלל פראוי היא שחמש דקות לפני תחלת התפלה כבר יהיה מוכן ומזומן לתפלה. אמנם מדבר רק בחמש דקות, אולם הן אלו שתגדמנה לך שהתפלה תראה אחרת לחלוטין" (מבץ' מי ירפא לך' עמ' קב).

אגרת אמונים

מכתב מקורא נאמן

למערכת 'וכל מאמינים' שלום וברכה,

אני תושב אחת הערים, שלצפרי, העלון הנפלא שלכם עדן לא מחלק בה. אולם לפני כמה שנים זכיתי לקורא לראשונה, ומאז אני עושה כל מאמץ להשיג ולקרא אותו בכל שבוע. אני שומר בביתי את כל העלונים שהוצאתם בשנים האחרונות, ומפעם לפעם אני מעין בהם. גם אחד משכני, מחנך משכמו ומעלה, לעתים מבקש ממני לעין בעלונים שברשותי כדי לדלות מהם חמרים מרתקים לתלמידיו.

אני מתפעל במיוחד מההתחדשות הנפלאה שלכם; מדהים לראות איך כל המדורים מתמלאים בכל שבוע מחדש בחמר עשיר מרתק. כמעין אמונה ההולך ומתגבר ומשקה את הקוראים הצמאים במימיו המתקים.

אצו לשבח מיוחד את המדור הנפלא 'תענה אמונים' שאני מקפיד ללמד ולחזר על תכנו שוב ושוב. בזכותכם אני זוכה לומר את ברכות השחר עם 'בני אמונים' - בחברותא, ולהתפלל עם 'תענה אמונים' - בכונה נכונה, ואני בטוח שכל מי שיקפיד ללמד מדור זה, יתקיים בו 'תענה אמונים' - תפלותיו תתקיימה.

פיון שבזכותכם התחלתי להתחבר יותר למלות התפלה, ראיתי לכוון לשתף אתכם ברעיון שעלה בדעתי בעת שאמרתי את תפלת 'יהי רצון' שלאחר ברכות השחר:

אנו מבקשים: "ותתננו לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואינו"; מהו הענין המיוחד להתפלל שנמצא חן בעיני רואינו?

בדרך מליצה חשבתי לבאר זאת על פי מה שקראתי בעבר בעלונכם, שראשי התבות של הפסוק (בראשית יח ג): "אם נא מצאתי חן בעיניך" הם 'אמן'. על כן אנו מבקשים בברכות השחר שבכל מקום שבו נתפלל נמצא חן בעיני כל רואינו, והם ישתתפו אתנו באמירת הברכות - הם יענו אמן אחר ברכותינו, ואנו נענה אמן אחר ברכותיהם.

בכבוד רב,

י.ב.

אפקים.

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: gmail.com@9139191

צדיק באמונתו

מעלת עניית אמן במשנת בעל ההלולא

ה'שפתי צדיק' י בכסלו תרפ"א

האדמו"ר רבי פינחס מנחם אלעזר ב"ר בנימין אליעזר יוסטמן, היה נכדו של ה'חדושי הרי"מ', וממונו קבל את רב תורתו. לאחר פטירת ה'שפת אמת' הקים את חצרו בעירה הפולנית פילץ. לאחר מלחמת העולם הראשונה עבר לצ'נסטחוב, ושם מונחתו כבוד. נודע בספרו 'שפתי צדיק' על התורה. חבור גדול נוסף שכתב על הש"ס אבד בשואה.

"ובשפתי צדיקים תתברך"

"את ברכות השחר הקפיד רבנו בעל ה'שפתי צדיק' לומר בקול כשהוא עומד על רגליו, באזני אדם שיקשיב ויענה אמן על כל ברכה. לאחר מכן כל מתפללי מנינו היו צריכים לעמד לפניו ולברך בקול, ורבנו עונה אחריהם 'אמן' בדחילו ורחימו" (מתוך ספר תולדותיו העומד לצאת לאור).